

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

2023-07-25 Nr. NV-1859

VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTAS Nr.: TAP-23-979 TAIS-23-5721(2)		DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2017 M. LAPKRIČIO 30 D. NUTARIMO NR. 972 „DĖL PREKYBOS VALSTYBINIUOSE MIŠKUOSE PAGAMINTA ŽALIAVINĖ MEDIENA IR MIŠKO KIRTIMO LIEKANOMIS TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO		
		Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Išstatymo įgyvendinamasis teisės aktas	Pasirenkama ☐ Taip ☒ Ne Priėmimo Terminas Data iš kalendoriaus	Aplinkos ministerija bendradarbiaujant su Elektroninės žaliavinės medienos ir (ar) miško kirtimo liekanų pardavimo sistemos (toliau – EMPS) administratoriumi UAB „Baltpool“	Pasirenkama ☐ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☒ Nesvarstyta <i>Data iš kalendoriaus</i>	Pasirenkama ☒ Svarstyti TAP ☐ Svarstyti LRV posėdyje (A dalyje) ☐ Svarstyti LRV pasitarime ☐ Gražinti tobulinti
Igyvendina Vyriausybės programą	Pasirenkama ☐ Taip ☒ Ne			

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

Projektas teikiamas siekiant nustatyti valstybiniuose miškuose pagamintos žaliavinės medienos ir miško kirtimo liekanų pardavimo aukcionų ilgalaikėms, pusmetinėms ir trumpalaikėms sutartims sudaryti organizavimo ir vykdymo tvarką pagal naujus atviro aukciono principus.

Rengiant Vyriausybės 2022-06-15 nutarimu Nr. 623 patvirtinto *Prekybos valstybiniuose miškuose pagaminta žaliavine mediena ir miško kirtimo liekanomis tvarkos aprašo* (toliau – Tvarkos aprašas) pakeitimo projektą, Aplinkos ministerija tvirtino, kad siūlomi pakeitimai (nustatant prekybos mediena limitus pagal pirkėjo paskutinių 2 metų medienos pirkimo iš VI Valstybinių miškų urėdijos istoriją) yra laikina priemonė reaguojant į susidariusią ypatingą situaciją dėl Rusijos ir Baltarusijos vykdomo karo prieš Ukrainą. Šis laikinumas patvirtintas Vyriausybės 2022-06-15 posėdyje priimtu protokoliniu sprendimu, kuriuo Aplinkos ministerijai pavesta iki 2023-07-01 pateikti Vyriausybei Projektą, kuriame bus nustatyta nauja atvirų aukcionų ilgalaikėms ir pusmetinėms sutartims sudaryti organizavimo ir administravimo tvarka, pakeisianti minėtą laikiną priemonę. Parduodant valstybiniuose miškuose pagamintą žaliavinę medieną ir miško kirtimo liekanas, šiuo metu vykdomi *uždaro* tipo aukcionai, kai pirkėjai teikia pasiūlymus ir mediena parduodama didžiausią kainą pasiūliusiam pirkėjui. Tokiuose aukcionuose pirkėjai nemato vienas kito pasiūlymų ir negali didinti kainos, todėl tai kelia riziką neįsigyti medienos dėl netinkamo rinkos kainos įvertinimo (ypač smulkiems pirkėjams, kuriems sunkiau įvertinti globalių tendencijų sąlygojamus medienos kainų pokyčius) arba už ją sumokėti daug didesnę už tuo metu rinkoje esančią kainą.

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Projektu siūloma nustatyti atvirų aukcionų (varžymosi dėl medienos įsigijimo realiu laiku) taikymo principus, leisiančius efektyviau konkuruoti įsigyjant medieną. Numatoma panaikinti taikomus apribojimus ir supaprastinti dalyvavimo aukcionuose sąlygas (panaikinami nebeaktualūs prekybos limitai ir kiti su tuo susiję reikalavimai, nebereikės registracijos į aukcionus, pagrindimo, kad naudotasi nepriklausomų medienos matuotojų paslaugomis, atsisakoma sutarčių pasirašymo procedūrų (sutartys pagal aukcionų rezultatus bus sudaromos automatiškai), nustatyti paprastesnę ir lankstesnę aukcionų organizavimo ir vykdymo tvarką. Siūloma, kad Projektu nauja redakcija dėstomas Tvarkos aprašas įsigaliotų **2024 m. sausio 1 d.** Pagal naują tvarką aukcionai trumpalaikėms sutartims sudaryti būtų vykdomi nuo šios datos, pirmas aukcionas ilgalaikėms ir pusmetinėms sutartims sudaryti pagal naują tvarką vyktų 2024 m. gegužės mėn. – tai suteiktų medienos pirkėjams laiko iki aukcionų pusmetinėms ir ilgalaikėms sutartims sudaryti prisitaikyti prie naujų aukcionų vykdymo sąlygų dalyvaujant mažesnės prekybos apimties aukcionuose trumpalaikėms sutartims sudaryti.

Projektui įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės. Informacija apie numatomą administracinę našą ir (arba) prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų pokytį ūkio subjektams nepateikta.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

Siūlomi esminiai Tvarkos aprašo pakeitimai:

- siūloma nustatyti konkrečius bazinius sortimentus ir miško kirtimo liekanas, kuriuos galima parduoti aukcionuose ilgalaikėms sutartims sudaryti. Baziniai sortimentai ir miško kirtimo liekanos nustatomi atsižvelgiant į jų gamybos kiekį, Projekto derinimo metu pateiktus medienos pirkėjų pasiūlymus ir urėdijos galimybes užtikrinti nurodytus privalomus pateikti pardavimui medienos kiekius (ilgalaikėms sutartims sudaryti – ne mažiau kaip 50 proc., pusmetinėms – ne mažiau kaip 30 proc.). Kuo didesnio, bet ne mažiau kaip 30 proc., medienos kiekio pardavimas pusmetiniuose aukcionuose svarbus, nes pagal šiuose aukcionuose parduotos medienos kainą nustatoma atitinkamų sortimentų ir miško kirtimo liekanų vidutinė svertinė rinkos kaina kitam pusmečiui, tikslinamos pagal ilgalaikes sutartis parduotos medienos kainos. Atsižvelgiant į tai ir siekiant užtikrinti, kad kito pusmečio medienos kainos būtų nustatomos pagal ne mažesnę už nustatytą parduoti medienos kiekį, siūloma įtvirtinti, kad kai dėl įsipareigojimų pagal ilgalaikes sutartis nepakanka medienos minėto reikalavimo (ne mažiau kaip 30 proc. medienos pateikti pardavimui aukcione pusmetinėms sutartims sudaryti) užtikrinimui, pagal ilgalaikes sutartis parduotos medienos patikslinta kaina nustatoma taikant urėdijos (ne regioninio padalinio) atitinkamos medienos vidutinę svertinę kainą;
- numatoma, kad po galutinių aukciono rezultatų paskelbimo sutartys bus sudaromos automatiškai, nebereikės atskirai pasirašyti pirkėjų ir pardavėjų sutarčių. Atsižvelgiant į tai, iki aukciono reikalaujamas sumokėti pradinis įnašas, kaip sutarties pasirašymo garantas netenka prasmės. Tačiau, įvertinus Projekto derinimo metu pateiktas pastabas ir nuogastavimus dėl galimų piktnaudžiavimų, kad mediena būtų perkama tik norint sukelti kainą, bet neplanuojant vykdyti sutarties ir nepatiriant pasekmių, siūloma nustatyti, kad aukciono laimėjimo atveju sumokėtas pradinis įnašas pervedamas pardavėjui kaip avansas už nupirktą medieną. Tokiu būdu pradinio įnašo sumokėjimas būtų kaip papildoma sutarties vykdymo užtikrinimo priemonė ir atgrasytų pirkėjus nuo piktnaudžiavimo. Siūloma nustatyti 3 proc. pradinio įnašo dydį nuo planuojamos pirkti medienos vertės vietoj taikomo fiksuoto pradinio įnašo dydžio, tačiau visada ne mažiau kaip 100 eurų ir ne daugiau kaip 20 000 Eur, – tai leis nustatyti adekvatų ir proporcingą pradinio įnašo dydį pagal tuo metu medienos rinkoje esančias kainas;
- naikinama galimybė pirkėjams aukcionuose teikti iki 20 proc. mažesnę už pasiūlytą pradinę pardavimo kainą;
- įtvirtinama, kad pirkėjai iki aukciono turi užpildyti transporto išlaidų lentelę. Ši lentelė yra pagalbinė priemonė pirkėjams aukcionuose teikiant medienos pirkimo pasiūlymus įvertinti ir jos transportavimo išlaidas, kurias pirkėjas patirs gabendamas medieną iš konkretaus urėdijos regioninio padalinio. Pirkėjai, nepageidaujantys naudotis šia lentele, transportavimo išlaidų lentelėje galės įrašyti „0“;
- VII skyriuje aprašoma aukciono organizavimo tvarka pagal atviro aukciono principus. Kadangi atskirų parduodamų sortimentų yra daug (teoriškai gali būti daugiau kaip 400, praktiškai prekiaujama apie 110 pavadinimų sortimentais), jų pardavimas vienu metu būtų labai komplikuoatas (pirkėjams būtų sudėtinga vienu metu stebėti ir teikti pasiūlymus dėl didelio skaičiaus sortimentų), todėl aukcionus dėl atitinkamos medienos ar jos grupių planuojama vykdyti skirtingomis savaitės dienomis (išsamų konkrečių sortimentų pardavimo priskyrimą savaitės dienai EMPS administratorius skelbs EMPS interneto svetainėje).
- įtvirtinamos nuostatos siekiant, kad medienos pradinė kaina būtų kuo artimesnė aukciono vykdymo dienos medienos rinkos kainai ir mažėtų poreikis organizuoti pakartotinius aukcionus;
- pagal galiojančias tvarką vykdomuose medienos pardavimo aukcionuose dalyvauja pirkėjai, kurių rizikingumas nevertinamas: įvairūs, įskaitant riziką keliantys, nemokūs, bankrutuojantys, fiktyvūs įmonės įsteigę ir pan. pirkėjai, kurie gali siūlyti medienos kainas ir neatitinkančias rinkos kainų, kad laimėtų aukcioną, gautų medieną, o atsiskaityti net neplanuojantys (pastaruoju metu tokių atvejų padaugėjo). Siekiant suvaldyti šią riziką, siūloma suteikti VI Valstybinių miškų urėdijai teisę vertinti pirkėjų rizikingumą pagal nustatytas sąlygas ir taikyti atitinkamas rizikos valdymo priemones.

ĮGYVENDINIMO MECHANIZMAS

Siūlomu reguliavimu nustatytas tinkamas įgyvendinimo mechanizmas, aiškiai numatant VI Valstybinės miškų urėdijos ir EMPS administratoriaus funkcijas. Manytina, kad prekybą mediena vykdanči VI Valstybinė miškų urėdija bus tinkamai pasirengusi įgyvendinti visus pokyčius (įskaitant naujos funkcijos dėl pirkėjų rizikingumo vertinimo atlikimą) ir turi tam reikalingus išteklius. Numatoma, kad priėmus Projektą iki jo įsigaliojimo UAB „Baltpool“ vykdys prekybos mediena dalyvių konsultavimą ir apmokymus siekiant

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

tinkamai pasirengti sklandžiam prekybos vykdymui.

STEBĖSENA

Stebėsenos rodikliai nenustatyti.

SUINTERESUOTŲ ASMENŲ ĮTRAUKIMAS

Projektas 10 darbo dienų buvo skelbiamas derinti su visuomene (kartu su tiksline grupe – medienos pramonės asocijuotomis struktūromis), suinteresuotomis valstybės institucijomis ir įmonėmis. Projekto esminės nuostatos buvo pristatytos 2023-01-17 Aplinkos ministerijos inicijuotame susitikime, kuriame dalyvavo Vyriausybės kanceliarijos, VI Valstybinių miškų urėdijos, UAB „Baltpool“ ir medienos pirkėjų atstovai. Derinimo metu sulaukus pastabų iš institucijų, asocijuotų verslo struktūrų, Projektas buvo patikslintas, tačiau papildomas pasitarimas liekančioms neatsižvelgtoms pastaboms ir motyvams aptarti nebuvo organizuotas.

Siūlomi reglamentavimo pokyčiai turės esminės įtakos medieną aukcionuose įsigyjantiems ūkio subjektams, taip pat iš dalies VI Valstybinių miškų urėdijos, EMPS administratoriaus veiklai. Iš kartu su Projektu pateiktos derinimo pažymos matyti, kad į labai didelę dalį šių subjektų (išskyrus EMPS administratorių) Projektui teiktų pastabų atsižvelgta nebuvo.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

- Suderinta be pastabų su Konkurencijos taryba, Krašto apsaugos ministerija, Lietuvos savivaldybių asociacija, Nacionalinė žemės tarnyba, Susisiekimo ministerija, Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba.
- Pastabas ir pasiūlymus pateikė Specialiųjų tyrimų tarnyba, Teisingumo ministerija, Ekonomikos ir inovacijų ministerija, VI Valstybinių miškų urėdija, UAB „Baltpool“, Medienos prekybos asociacija, Medienos perdirbimo asociacija, Lietuvos medienos pramonės įmonių asociacija „Lietuvos mediena“, Vakarų Lietuvos medienos perdirbėjų ir eksportuotojų asociacija, Medinės taros gamintojų asociacija, Lietuvos biomasės energetikos asociacija „Litbioma“. Į dalį pastabų atsižvelgta patikslinant Projekto nuostatas. Dėl institucijų, VI Valstybinių miškų urėdijos, asocijuotų struktūrų pastabų, į kurias neatsižvelgta ar atsižvelgta iš dalies, teikiama derinimo pažyma. Esminiai išliekantys nesutarti klausimai: dėl aukcione sudarytų sandorių kainos nustatymo principo (antrosios kainos aukcionas), dėl naikinamos galimybės pirkėjams aukcionuose siūlyti iki 20 proc. mažesnę kainą nei pradinė pardavimo kaina, dėl siūlymo pusmetiniuose aukcionuose parduoti iki 50 proc. per kalendorinius metus planuojamo pagaminti kiekvieno bazinio sortimento kiekio, dėl kuo detalesnio aukcionų organizavimo tvarkos aprašymo.
- Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė pateikė tikslinamojo ir redakcinio pobūdžio pastabas, taip pat esminę pastabą, kad, siekiant užtikrinti teisėkūros sistemiškumo principą, kartu su Projektu būtinai turėtų būti pateiktas ir Vyriausybės 2022 m. rugpjūčio 31 d. nutarimo Nr. 885 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. lapkričio 30 d. nutarimo Nr. 972 „Dėl Prekybos valstybiniuose miškuose pagaminta žaliavine mediena ir miško kirtimo liekanomis tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ pakeitimo projektas (šią pastabą nurodė ir TM, tačiau nors neatsižvelgta, į derinimo pažymą pastaba neįtraukta).

KITI SVARBŪS ASPEKTAI

Atsižvelgiant į išliekančias aktualias suinteresuotųjų institucijų, medienos pramonės asocijuotų struktūrų pateiktas pastabas, siūlome Projektą svarstyti tarpinstituciniame pasitarime (II dalyje).

Siūlytina Projekto rengėjams iki pasitarimo įvertinti Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2023-07-20 išvadoje Nr. NV-1826 pateiktas pastabas, tarp jų esminę – dėl tikslingumo kartu su Projektu pateikti Vyriausybės 2022 m. rugpjūčio 31 d. nutarimo Nr. 885 pakeitimo projektą, siekiant jų suderinamumo.

Vertinant teikime esantį teiginį dėl sumažėsiančios administracinės naštos ūkio subjektams, manytina, kad turėtų būti įvertintas Projektu sukeliama administracinė našta ir (arba) prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų pokytis ūkio subjektams ir kartu su Projektu pateikta su Ekonomikos ir inovacijų ministerija suderinta galimų prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų apskaičiavimo ataskaita.

PAŽYMĄ PARENGĖ

Vaidas Talačka

Ekonomikos politikos grupė, patarėjas

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOŠ FORMA